

Documents d'Anàlisi Geogràfica

52

NORMES PER A LA TRAMESA D'ORIGINALS

1. Els articles tramesos a la revista hauran de ser originals. Caldrà enviar-los electrònicament a: revista.dag@uab.es, sense identificar-ne l'autor o l'autora en el nom de l'arxiu, per assegurar l'anonimat quan s'envii als censors i a les censors. Quan no es disposi d'accés a correu electrònic, es pot fer arribar l'original i dues còpies en paper, així com el text en suport magnètic, per correu postal a: Documents d'Anàlisi Geogràfica. Departament de Geografia. Edifici B. 08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès), Espanya.

Els articles s'han de mecanografiar en qualsevol dels processadors de text habituals (per a PC o per a Macintosh) a doble espai, font Times 12, en format de paper DIN A4 i amb una redacció clara i entenedora. Es deixarà prou marge a l'esquerra per poder-hi fer anotacions i amb numeració correlativa a l'angle superior dret. Els articles no podran superar les set mil paraules, inclosos el text, tot el material gràfic, les notes i la bibliografia. Als articles dirigits a la secció «Estats de la qüestió i documentació» no hi haurà més de quatre mil paraules. Les ressenyes no superaran les mil cinc-cents paraules. En un full separat del text de l'article, s'hi farà constar la informació següent: títol de l'article, nom complet i cognom o cognoms de l'autor o l'autora, professió, adreça postal professional i adreça electrònica, telèfon i/o fax. A l'inici de l'article, hi constarà un resum de 150 paraules en català, castellà, anglès i francès, i entre tres i cinc mots clau en les quatre llengües esmentades, que permetin classificar l'article i identificar-lo. La redacció de DAG donarà facilitats per completar el procés de traducció al català quan sigui necessari.

Excepcionalment, la revista acceptarà articles en anglès a criteri del Consell Editor.

2. Per a les **referències bibliogràfiques**, caldrà atènyer-se als aspectes següents:

Les al·lusions a autors en el text aniran normalment acompanyades d'una referència afegida a continuació entre parèntesis (cognom de l'autor, any de publicació i, eventualment, la pàgina); en el cas d'una citació textual, a continuació del text, s'hi afegirà aquesta referència entre parèntesis, que inclourà necessàriament la pàgina.

3. Al final de l'article, s'hi inclourà, per ordre alfabètic, una **bibliografia** amb les referències completes que permetin identificar els treballs. Per tant,

a) quan es tracti d'un llibre:

Autor, cognom amb majúscula, nom sencer; any de publicació entre parèntesis; títol del llibre en cursiva; lloc d'edició; editorial.

b) quan es tracti d'un article:

Autor, cognom amb majúscula, nom sencer; any de publicació entre parèntesis; títol de l'article entre cometes; títol de la revista en cursiva; volum i número; pàgines inicial i final.

c) quan es tracti d'una pàgina web:

referència completa de la pàgina consultada i data de la consulta.

Convé d'evitar les notes o reduir-les al mínim, numerar-les i posar-les sempre a peu de pàgina. Per a les al·lusions i citacions, cal observar els mateixos criteris que a la resta del text.

4. Les **taules** —l'única denominació utilitzada per a tota mena de quadres, relacions estadístiques, etc.— aniran numerades en xifres aràbigues i estaran inserides en el text, on s'haurà de fer una referència explícita a aquestes.

5. Les **il·lustracions** també han d'estar referenciades en el text i han d'atendre les indicacions següents:

a) Les fotografies han de ser enviades en format .jpg amb la mínima compressió. La mida mínima ha de ser de 10 x 15 cm i 300 ppp.

- b) Tots els gràfics han d'incloure el títol, la llegenda i la font.
- c) Tots els mapes han d'incloure el títol, la llegenda, la font, l'orientació i l'escala gràfica.

Totes les il·lustracions han de ser en blanc i negre. La publicació en color només s'admetrà excepcionalment i amb el cost afegit a càrrec de l'autor o de l'autora, prèvia presentació de presupost.

6. La Redacció es reserva el dret de retornar els articles que no compleixin aquestes normes o, si escau, d'adaptar-los-hi.

7. Aquesta revista es regeix per un sistema de censors i censors totalment anònim. En el cas que l'article sigui acceptat, però que els censors i les censors considerin oportú incloure-hi determinades modificacions, la Redacció les trametrà a l'autor o a l'autora perquè les prengui en consideració.

8. L'autor o l'autora adjuntarà una declaració signada on expressarà que l'article no ha estat publicat ni enviat a cap més revista i que es compromet a no fer-ho abans que DAG hagi pres una decisió sobre la publicació.

9. El Consell de Redacció de DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA ha acordat afegir-se a les recomanacions de la UNESCO referents a un ús no sexista del llenguatge, i demana als autors i a les autores que les tinguin en compte.

NORMAS PARA EL ENVÍO DE ORIGINALES

1. Los artículos presentados a la revista deberán ser originales. Se enviarán electrónicamente a: revista.dag@uab.es, sin identificar el autor o autora en el nombre del archivo a fin de asegurar el anonimato en el momento de enviarse el artículo a los censores y censoras. En el caso de no disponer de acceso al correo electrónico, se deberá enviar el original y dos copias en papel, así como el texto en soporte magnético, por correo postal a: Documents d'Anàlisi Geogràfica. Departament de Geografia. Edifici B. 08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès), España.

Los artículos deberán mecanografiarse en cualquiera de los procesadores de texto habituales (para PC o Macintosh) a doble espacio, fuente Times 12, en formato de papel DIN A4 y con una redacción clara e inteligible. Se dejará margen suficiente a la izquierda para hacer anotaciones y con numeración correlativa en el ángulo superior derecho. Los artículos en ningún caso podrán superar las siete mil palabras, incluyendo el texto, todo el material gráfico, las notas y la bibliografía. Los artículos dirigidos a la sección "Estados de la cuestión y documentación" no superarán las cuatro mil palabras. Las revisiones no superarán las mil quinientas palabras. En una hoja separada del texto del artículo, constará la información siguiente: título del artículo, nombre completo y apellido del autor o autora, profesión, dirección postal y dirección electrónica, teléfono y/o fax. Al inicio del artículo constará un resumen de 150 palabras en catalán, castellano, inglés y francés, y entre tres y cinco palabras clave en las cuatro lenguas citadas, que permitan la clasificación e identificación del artículo. La redacción de DAG facilitará la traducción al catalán cuando sea necesario.

Excepcionalmente, la revista aceptará artículos en inglés a criterio del Consejo Editor.

2. En cuanto a las **referencias bibliográficas** habrá que atenderse a lo siguiente:

Las alusiones a autores en el texto irán acompañadas normalmente de una referencia explícita añadida a continuación entre paréntesis (nombre del autor, año de publicación y even-

tualmente la página); en el caso de una cita textual, a continuación del texto se añadirá esta referencia entre paréntesis, en la que constará necesariamente la página.

3. Al final del artículo se incluirá, por orden alfabético, una **bibliografía** con las referencias completas que permitan la identificación de los trabajos. Por tanto:

- a) cuando se trate de un libro:
Autor, apellido en mayúscula, nombre completo; año de publicación entre paréntesis; título del libro en cursiva; lugar de edición; editorial.
- b) cuando se trate de un artículo:
Autor, apellido en mayúscula, nombre completo; año de publicación entre paréntesis; título del artículo entre comillas; título de la revista en cursiva; volumen y número; páginas inicial y final.
- c) cuando se trate de una página web:
Referencia completa de la página consultada y fecha de la consulta.

Conviene evitar las notas a pie de página o reducirlas al mínimo, numerarlas y ponerlas siempre a pie de página. Para las alusiones y citas, se observarán los mismos criterios que en el resto del texto.

4. Los **cuadros** –única denominación que se utilizará para todo tipo de de tablas y relaciones estadísticas- se numerarán en cifras arábigas, estarán inseridos en el texto y deberán ser referenciados explícitamente en el mismo.

5. Las **ilustraciones** también han de ser referenciadas en el texto y se ajustarán a las indicaciones siguientes:

- a) Las fotografías han de ser enviadas en formato .jpg con la mínima compresión. El tamaño mínimo será de 10 x 15 cm. y 300 ppp.
- b) Todos los gráficos han de incluir el título, la leyenda y la fuente.
- c) Todos los mapas han de incluir el título, la leyenda, la fuente, la orientación y la escala gráfica.

Todas las ilustraciones han de ser en blanco y negro. La publicación en color solo se aceptará excepcionalmente y con el coste añadido a cargo del autor o autora, previa presentación de presupuesto.

6. La redacción se reserva el derecho a devolver los artículos que no cumplan estas normas o, en su caso, de adaptarlos a éstas.

7. Esta revista se rige por un sistema de censores y censoras totalmente anónimo. En el caso que el artículo sea aceptado, pero los censores y censoras consideren imprescindible la inclusión de determinadas modificaciones, la Redacción lo remitirá al autor o autora para que las efectúe.

8. El autor o autora adjuntará una declaración firmada haciendo constar que el artículo no ha sido publicado ni se ha enviado a ninguna otra revista y que se compromete a no hacerlo antes que DAG haya tomado una decisión sobre la publicación.

9. El Consejo de Redacción de DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA ha decidido añadirse a las recomendaciones de la UNESCO referentes a un uso no sexista del lenguaje, por lo que pide a los autores y autoras que las tengan en cuenta.

INSTRUCTIONS AUX AUTEURS

1. Les articles remis à la rédaction doivent être des travaux originaux. Ils doivent être envoyés électroniquement à : revista.dag@uab.es, l'auteur ne doit pas être identifiable dans le nom de l'archive, à fin d'assurer l'anonymat au moment de l'envoyer aux lecteurs. Si on n'a pas d'accès à l'e-mail, l'article original et deux copies en papier, et une copie du texte en support magnétique (disquette ou CD) peuvent être envoyés par poste à: Documents d'Anàlisi Geogràfica. Departament de Geografia. Edifici B. 08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès), Espagne.

Les articles doivent être dactylographiés en un logiciel de traitement des textes habituel (sur PC ou Macintosh) à double interligne, Times 12, sur format DIN A4 et avec une rédaction claire et intelligible. On laissera à gauche une marge suffisante qui permette faire des annotations et les pages seront numérotées corrélativement sur l'angle supérieur droit. Les articles ne peuvent pas dépasser les 7000 mots, y compris le texte, toute le matériel graphique, les cartes et la bibliographie. Les textes adressés à la section « États de la Question et Documentation » auront une longueur maximum de 4000 mots. Les comptes-rendus des livres ne peuvent pas dépasser les 1500 mots. En page séparée du texte de l'article, les informations suivantes doivent être consignées: titre de l'article, prénom et nom complet de l'auteur, profession et adresse postale professionnelle, et e-mail, téléphone ou fax. Au début de l'article doit figurer un résumé de 150 mots en catalan, espagnol, anglais et français, et entre trois et cinq mots-clés en les quatre langues citées, lesquelles doivent permettre la classification et identification de l'article. La rédaction de DAG facilitera la traduction au catalan si nécessaire.

De manière exceptionnelle la revue acceptera des articles en anglais selon critère des éditeurs.

2. En relation aux **références bibliographiques** il faudra suivre les identifications suivantes :

Les citations d'auteurs dans le texte doivent être accompagnés d'une référence entre parenthèses (nom de l'auteur, prénom complet, date de la publication et, éventuellement, pagination) ; les citations textuelles doivent être suivies d'une référence entre parenthèses comprenant nécessairement la pagination.

3. À la fin de l'article on ajoutera, dans l'ordre alphabétique, une **bibliographie** avec les références complètes permettant d'identifier les travaux cités dans le texte :

a) S'il s'agit d'un livre :

Auteur, nom en majuscules, prénom complet ; date de publication entre parenthèses ; titre de l'ouvrage en italiques ; ville de l'édition ; maison d'édition.

b) S'il s'agit d'un article :

Auteur, nom en majuscules, prénom complet ; titre de l'article entre guillemets ; titre de la revue en italiques ; volume, numéro, pagination.

c) S'il s'agit d'une page web :

Référence complète de la page consultée et date de consultation.

Il est souhaitable d'éviter les notes dans le bas de la page ou les réduire au maximum ; elles seront numérotées et mises toujours dans le bas de la page. Les allusions et citations doivent respecter les mêmes instructions mentionnées pour le texte.

4. Les **tableaux** (avec ce nom on comprend toute sorte de cadres, relations statistiques, etc.), numérotées en chiffres arabes et dans le texte, doivent faire l'objet de références explicites dans le texte.

5. Les **illustrations** doivent faire l'objet aussi de références explicites dans le texte et attendre les indications suivantes :

- a) Les **photographies** doivent être en format .jpg avec compression minimum. Le format minimum doit être de 10 x 15 cm et 300 ppp.
- b) Tous les **graphiques** doivent avoir le titre, la légende et la source.
- c) Toutes les **cartes** doivent avoir le titre, la légende, la source, l'orientation et l'échelle graphique.

Toutes les illustrations doivent être en blanc et noire. La publication en couleur seulement sera permise exceptionnellement et avec les frais à la charge de l'auteur, après présentation du budget.

6. La Rédaction s'adapte le droit de renvoyer les articles ne respectant pas ces normes ou, le cas échéant, de les adapter à celles-ci.

7. Les manuscrits sont soumis anonymement à des lecteurs. Une fois l'article reçu, le Comité de Rédaction transmettra à l'auteur, le cas échéant, les commentaires des lecteurs afin qu'il puisse introduire les changements proposés.

8. L'auteur doit ajouter une déclaration qui justifie que l'article n'a été publié ni envoyé à aucune autre revue et qu'il s'engage à ne le faire pas avant que DAG prenne une décision sur la publication.

9. Le Comité de Rédaction de DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA a décidé de faire siennes les recommandations de l'UNESCO pour un usage non sexiste du langage, et demande aux auteurs de les prendre en considération.

INSTRUCTIONS FOR AUTHORS

1. Manuscripts submitted for publication must be original. They will be sent electronically to: revista.dag@uab.es, without identifying the name of the author(s) in the filename so anonymity is ensured when sending the article for review. If access to e-mail is not possible, three copies of the manuscript plus another copy in diskette or CD should be sent by postal mail to: Documents d'Anàlisi Geogràfica. Departament de Geografia. Edifici B. 08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès), España. Manuscripts should be typed in any of the standard word processors (PC or Macintosh) double spaced, using Times 12 font, and in DIN A 4 paper. They must have a left margin wide enough (3-4 cm) for annotations. Pages should be numbered correlatively at the upper right margin. Maximum length for manuscripts is 7000 words, including main text, figures, notes and references. Manuscripts addressed to the Section "State of the Art and Documentation" will not exceed 4000 words, and book reviews should be limited to 1500 words.

A separate title page (first page of the manuscript) should include the following: Title of the manuscript, author(s) full name(s), professional status and professional address, together with telephone and fax numbers and electronic mail. On the second page (first page of the text) the title must be repeated and a 150-word abstract (In English and if possible in Spanish, Catalan, and French) added. 3-5 keywords must be supplied as well. The Editorial Board will help with the translation of the abstracts if needed.

Exceptionally and at the discretion of the Editorial Board, the journal will accept manuscripts written in English.

2. Regarding references, authors should take into account the following rules: Mention of other authors in the text should normally be followed by a citation in parenthesis (author's name, year of publication and, if relevant, page(s). if a quotation is included, the ensuing citation must include the page number.

3. At the end of the paper, the author(s) must include a list of references in alphabetical order and expressed in the following manner:

- a) For books:
Author's family name in capital letters, full name; year of publication between brackets; title of the book in italics, place of publication, and publisher.
- b) For papers
Author's family name in capital letters, full name; year of publication between brackets; title of the article between quotation marks; journal title in italics, volume and number; pages.
- c) For websites:
Full reference of the web page accessed and last date of accession.

Footnotes should be avoided. If needed, they must be numbered in Arabic and placed at the end of the corresponding page. If footnotes contain citations they should follow the rules stated above for citations.

4. All data, statistical material, etc, are referred to as **tables**. They should be numbered in Arabic, will be inserted in the text together with an explicit reference to them.

5. Illustrations must also be referenced in the text and will observe the following rules:

- a) Photographs must be sent in .jpg format and with the minimum compression. Minimum size is 10 x 15 cm. and 300 ppp.
- b) All figures must include title, legend and source.
- c) All maps must include title, legend, source, graphic scale and orientation.

All illustrations must be in black and white. Colour illustrations will only be accepted exceptionally and charged to author(s) with a previous consultation.

6. The Editorial Board reserves the right to return the manuscripts not complying with these norms or to adapt manuscripts to the norms if needed.

7. Documents d'Anàlisi Geogràfica is a refereed journal. If the manuscript is accepted for publication but in the opinion of the reviewers modifications are needed, the Editorial Board will return the manuscript for revision.

8. Author(s) will submit a written letter stating that the manuscript has not been published elsewhere and that it will not be sent to another journal until the Editorial Board has reached a decision about publication

9. The Editorial Board of DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA has decided to adhere to the UNESCO recommendations regarding a non sexist and non racist use of the language. Therefore it asks author(s) to take those indications into account.

DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA és una revista acadèmica adreçada als estudiosos i professionals que s'interroguen sobre les interaccions entre natura, societat, política, economia i cultura que es donen sobre l'espai a les diferents escales, i davant les quals la geografia hi aporta anàlisis o respostes. Té per objectiu la publicació de textos inèdits procedents de la recerca feta per investigadors d'arreu del món relacionats amb la ciència geogràfica i amb les disciplines afins i preveu, al mateix temps, la difusió de publicacions i d'esdeveniments científics que hi són vinculats. Editada conjuntament pel Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona i per la Secció de Geografia de la Universitat de Girona, DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA té una periodicitat semestral.

Les opinions expressades en articles, notes, informacions, ressenyes i treballs publicats a DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA són d'exclusiva responsabilitat dels seus autors.

Aquesta revista es regeix pel sistema de censors.

Bases de dades en què DOCUMENTS D'ANÀLISI GEOGRÀFICA està referenciada

- Dialnet (Unirioja)
- Francis (núms. 3,5-6, 8-10, 14-20, 24-26, anys 1983-1995)
- Geographical Abstracts. Human Geography
- Geobase (Elsevier, acord juny 2004)
- GeoRef
- Índice Español de Ciencias Sociales y Humanidades (ISOC-CSIC)
- IN-RECS (Índice de impacto de Revistas Españolas de Ciencias Sociales)
- Latindex
- Scopus (Elsevier, acord octubre 2004)
- RACO (Revistes Catalanes amb Accés Obert)
- RESH (Revistas Españolas de Ciencias Sociales y Humanas)

Editors

Mireia Baylina i Ferré (Universitat Autònoma de Barcelona),
Anna Ribas i Palom (Universitat de Girona),
David Saurí i Pujol (Universitat Autònoma de Barcelona)

Consell de redacció

Gemma Cànoves i Valiente (UAB),
Joan Carles Llordés i Coir (UAB),
Juan Antonio Módenes Cabrerizo (UAB),
Xavier Oliveras i González (UAB),
Xavier Pons i Fernàndez (UAB),
Maria Prats i Ferret (UAB),
Lluís Ribera i Masgrau (UdG)
Antonio Miguel Solana Solana (UAB)

Consell assessor

Lourdes Beneria (Cornell University), Maryse Clary (Université d'Aix-Marseille), Muriel Casals (Universitat Autònoma de Barcelona), Marcelo Escolar (Universidad de Buenos Aires), María Dolores García Ramon (Universitat Autònoma de Barcelona), Josefina Gómez Mendoza (Universidad Autónoma de Madrid), Francesco Indovina (Istituto Universitario di Architettura de Venezia), Enric Lluch (Universitat Autònoma de Barcelona), Joan Mateu (Universitat de València), Ricardo Méndez (CSIC), Janet Momsen (University of California Davis), Joan Nogué i Font (Universitat de Girona), Jorge Olcina (Universitat d'Alacant), Emma Pérez Chacón (Universidad de Las Palmas de Gran Canaria), Lluís Riudor (Universitat Pompeu Fabra), Erik Swyngedouw (University of Oxford), Antoni Francesc Tulla (Universitat Autònoma de Barcelona), Maria Villanueva (Universitat Autònoma de Barcelona), Perla Zusman (Universidad de Buenos Aires).

Redacció

Universitat Autònoma de Barcelona
Departament de Geografia
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel. 93 581 15 27. Fax 93 581 20 01
revista.dag@uab.es

Subscripció i administració

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Publicacions
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel. 93 581 10 22. Fax 93 581 32 39
sp@uab.es

Intercanvi

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Biblioteques
Secció d'Intercanvi de Publicacions
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel. 93 581 11 93. Fax 93 581 32 19

Coberta

Loni Geest & Tone Høverstad

Composició

Binorama S.C.P.

Edició i impressió

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Publicacions
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel. 93 581 15 96. Fax 93 581 32 39
sp@uab.es

ISSN 0212-1573

Dipòsit legal: B. 27.071-1982

Imprès a Catalunya

Imprès en paper ecològic

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresos la reprografia, el tractament informàtic i la distribució d'exemplars mitjançant lloguer, és rigorosament prohibida sense l'autorització escrita dels titulars del *copyright*, i estarà sotmesa a les sancions establertes a la llei. S'autoritza la reproducció del sumari i dels resums sempre que n'aparegui la procedència.

Documents d'Anàlisi Geogràfica 52

Sumari

Documents d'Anàlisi Geogràfica = Doc. Anàl. Geogr.

Núm. 52, p. 1-163, 2008, ISSN 0212-1573

<http://ddd.uab.cat/record/14>

Articles

- 15-29 **JANSEN-VERBEKE, Myriam** (University of Leuven)
A Geographer's Gaze at Tourism. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2008, núm. 52, p. 15-29.

The meaning and content of international tourism has shifted from Greek and Roman travel to a modern and complex phenomenon in the 21st century. All along this time path the scientific interest in tourism has changed from a descriptive and encyclopaedic knowledge of places and people to a discipline in its own right. The emerging geographical approach to tourism emphasises both the spatial analysis of tourism -including flows and space uses- and a synthesis of the territorial coherence among people, place, product and policies. The geographical approach, with its capacity to analyse the various components and to synthesise the interactions, contributes to the formation of a comprehensive and coherent framework for an integrated analysis of the multi-dimensional tourism environment. Over time the research focus has come to concentrate upon the transformation processes induced by tourism and on the multi-dimensional impact of tourism on natural and morphological characteristics, on social and political relationships, on economic structures and on functional profiles. Reflections on key issues for future research in tourism include a «return to the roots movement» in the territorial approach, the high expectations of methodological innovations and emphasis on the need for integrated planning and management in tourism.

Key words: tourism, scientific research, geographical focus, future research topics.

Una mirada geogràfica al turisme

El significat i el contingut del turisme internacional ha variat molt des dels viatges dels grecs i els romans fins al fenomen modern i complex del segle XXI. A llarg d'aquest recorregut, l'interès científic pel turisme també ha canviat des del coneix-

xement descriptiu i enciclopèdic de llocs i pobles fins arribar a constituir una disciplina científica en si mateixa. L'enfocament geogràfic sobre el turisme posa l'èmfasi tant en l'anàlisi espacial del turisme (fluxos i usos del sòl), com en la síntesi geogràficament coherent entre persones, llocs, productes i polítiques. L'enfocament geogràfic, amb la capacitat d'analitzar components i sintetitzar interaccions, contribueix a elaborar un marc exhaustiu i coherent per realitzar una anàlisi integrada de la multidimensionalitat del turisme. Amb el temps, el focus de la recerca s'ha concentrat sobre els processos transformadors induïts pel turisme i en els impactes múltiples que el sector causa en el medi ambient, en les relacions socials i polítiques i en els perfils funcionals dels territoris. Alguns aspectes clau per a futures recerques sobre turisme inclouen un «retorn a les arrels» en els enfocaments territorials, les elevades expectatives posades en innovacions metodològiques i l'èmfasi en el planejament i la gestió integrades del sector.

Paraules clau: turisme, recerca científica, enfocament geogràfic, temes de futur.

Un regard géographique sur le tourisme

La signification et le contenu du tourisme international a beaucoup changé depuis les voyages de Grecs et des Romains jusqu'au phénomène moderne et complexe du tourisme en ce début de XXIe siècle. Durant ce parcours, l'intérêt scientifique pour le tourisme a aussi changé depuis la connaissance descriptive et encyclopédique des lieux et des sociétés jusqu'à arriver à ériger une véritable discipline scientifique. Le regard géographique sur le tourisme met l'accent sur l'analyse spatiale du secteur (flux et usages) comme sur l'analyse, géographiquement cohérente, entre des personnes, lieux, produits et politiques. Avec sa capacité d'analyser différentes composantes et de synthétiser des interactions, ce regard géographique contribue à l'élaboration d'un cadre exhaustif et cohérent pour obtenir une analyse permettant la compréhension du tourisme dans ses multiples dimensions. Avec le temps, les recherches se sont concentrées sur les processus de transformation induits par le tourisme, notamment dans les multiples impacts que le secteur engendre sur l'environnement, dans le cadre des relations politiques et sociales et dans les profils fonctionnels des territoires. Certains aspects essentiels pour les recherches futures sur le tourisme incluent un «retour aux racines» d'un point de vue territorial, avec des attentes élevées au niveau des innovations technologiques et de l'emphase entre planification et gestion du secteur.

Mots clé: tourisme, recherche scientifique, regard géographique, sujets pour le futur.

- 31-48 **BADIA, Anna** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia); **OTERO, Iago**; **MANEJA, Roser**; **ESTANY, Gemma**; **BOADA, Martí** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia. Institut de Ciència i Tecnologia Ambiental, ICTA) Canvi global i paisatge a la Costa del Tet–Mont-rodon (Matadepera, Vallès Occidental). Analitzar el passat per planificar el futur (1956-2006). *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2008, núm. 52, p. 31-48.

El present article té com a objectiu mostrar els resultats de la diagnosi dels canvis en els usos i en les cobertes del sòl a la Costa del Tet–Mont-rodon, al terme municipal de Matadepera (comarca del Vallès Occidental) ocorreguts entre 1956 i 2006. Aquest estudi s'emmarca dins la teoria de l'anomenat *canvi global*, el qual es pot

definir com un conjunt d'alteracions ambientals d'escala planetària. El mètode de diagnòsi parteix de la necessitat de superar la separació entre natura i cultura, així com de donar un tractament integrat a l'anàlisi. La combinació de fotografia aèria, treball de camp, documents històrics i fonts orals, entre d'altres, ha permès fer la reconstrucció històrica del paisatge i donar suport a la iniciativa local de protecció de l'indret, el qual es veu amenaçat per la pressió urbanística del seu entorn.

Paraules clau: canvi global, canvi d'usos i cobertes del sòl, dualisme entre natura i cultura, paisatge.

Changement global et paysage sur la Côte du Tet–Mont-rodon (Matadepera, Vallès Oriental). Analyser le passé pour planifier l'avenir (1956-2006)

Cet article a pour objectif de dévoiler les résultats de la diagnose des changements qui se sont produits entre 1956 et 2006, dans les usages et dans les couvertures du sol de la Côte du Tet–Mont-rodon, dans la commune de Matadepera. Cette étude s'inscrit dans la théorie du changement global, qui peut être définie comme l'ensemble des altérations environnementales à l'échelle planétaire. La méthode de diagnose a pour ambition de dépasser la séparation entre nature et culture, pour proposer ainsi un traitement intégré de l'analyse. L'utilisation de la photographie aérienne, du travail de terrain, des documents historiques et des sources orales, a permis notamment la reconstruction historique du paysage et a permis l'appui à l'initiative locale pour la protection de la zone, qui se trouve menacée par la pression urbaine de cet environnement.

Mots clé: changement global, changement des usages et des couvertures du sol, dualisme entre nature et culture, paysage.

Global change and landscape in the Costa del Tet–Mont-rodon (Matadepera, Vallès Occidental). Analyze the present to plan for the future (1956-2006)

The objective of this paper is to show the results of the diagnosis of changes in land use and land cover that have taken place between 1956 and 2006 in Costa del Tet–Mont-rodon (municipality of Matadepera, county of Vallès Occidental). The diagnosis is framed in the theory of global change, which can be defined as a set of alterations of the global environment. The method of the diagnosis derives from the need to overcome the divide between nature and culture and to make an integrated analysis. Combination of aerial photograph, field work, historical documents and oral sources, has allowed the historical reconstruction of landscape and the support to the local proposal for the protection of the area, which is threatened by the urban expansion of the surroundings.

Key words: global change, land use and land cover change, nature-culture divide, landscape.

- 49-67 CARR, David L.; MURTINHO, Felipe (University of California, Santa Barbara. Department of Geography); PAN, William KY (John Hopkins University. Department of Biostatistics); BARBIERI, Alisson (Universidade Federal de Minas Gerais. Departamento de Demografia); BILSBORROW, Richard E.; SUCHINDRAN, Chirayath;

WHITMORE, Thomas M. (University of North Carolina. Carolina Population Center)

Un análisis multinivel de población y deforestación en el Parque Nacional Sierra de Lacandón (Petén, Guatemala). *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2008, núm. 52, p. 49-67.

Este estudio examina los factores demográficos asociados con la deforestación en el Parque Nacional Sierra de Lacandón (PNSL), Guatemala, utilizando un análisis de regresión multinivel.

Más del 10% del PNSL ha sido deforestado desde mediados de la década de 1980, a causa del crecimiento demográfico de la población campesina y su subsecuente manejo de la tierra. Utilizando un análisis de regresión múltiple de dos niveles, este estudio examina datos demográficos y otras características de los hogares para explicar variaciones en el bosque roturado entre 241 fincas agrícolas en ocho comunidades en el PNSL. Esta metodología, novedosa en el estudio de uso del suelo en los trópicos, toma en cuenta la variación espacial entre comunidades, así como entre hogares. Al usar modelos de multinivel, se puede llegar a resultados mejores sobre los impactos de los factores, tanto a nivel de comunidad como a nivel de hogar sobre la deforestación, con implicaciones más adecuadas para políticas de desarrollo.

Palabras clave: usos del suelo, deforestación, crecimiento demográfico, regresión multinivel, Guatemala.

Une analyse multi-niveau de la population et de la déforestation du Parc National Sierra de Lacandón (Petén, Guatemala)

Cette étude a examiné les facteurs démographiques associés au phénomène de déforestation du Parc National Sierra de Lacandón (PNSL, Guatemala) en utilisant une analyse de régression multi-niveau.

Depuis le milieu des années 1980, plus de 10 % du PNSL a été déboisé par la croissance démographique de la population rurale, son besoin en surface et l'utilisation variée de la terre. En utilisant une analyse de régression multiple de deux niveaux, cette étude examine des données démographiques et plusieurs caractéristiques liées aux exploitations, dans le but d'expliquer les variations dans le parc défriché entre 241 propriétés agricoles dans huit communautés du PNSL. Cette méthodologie, nouvelle dans l'étude de l'usage du sol dans les tropiques, prend en compte la variation spatiale entre des communautés ainsi que des exploitations. En utilisant ces modèles de multi-niveaux, on peut arriver à de meilleurs résultats concernant les impacts des facteurs au niveau des communautés et des exploitations concernant la déforestation, avec des résultats plus adaptées pour les politiques de développement.

Mots clé: usages du sol, déforestation, croissance démographique, régression multiniveau, Guatemala.

A multilevel analysis of population and deforestation in the Natural Park Sierra de Lacandón (Petén, Guatemala)

The paper examines depopulation factors associated with deforestation in the Natural park of the Sierra de Lacandón (PNSL), using multi-level regression analysis.

More than 10 percent of the park area has been deforested since the mid 1980s because of rural population growth and agricultural practices. By means of a two-level regression analysis the study use demographic and other household data to

explain variations in deforested land in 241 agricultural estates in 8 communities of the PNSL. The methodology, not applied before in the tropics, takes into account spatial variations between communities and households. Multilvel regression allows for better results on the impacts of socioeconomic factors on deforestation, both at the community and at the household levels with important implications for development policies.

Key words: land use, deforestation, population growth, multi-level regression, Guatemala.

- 69-90 **DÍAZ RODRÍGUEZ, M.^a del Carmen; DELGADO ACOSTA, M.ª Carmen Rosa** (Universidad de La Laguna. Departamento de Geografía)
La política social en la iniciativa Urban: los proyectos Urban en Tenerife (Canarias). *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2008, núm. 52, p. 69-90.

La revitalización de las ciudades ha sido y es una de las prioridades de la política regional de la Unión Europea. Con esa finalidad, en el periodo 1994-2006, la gestión urbana ha dispuesto de una financiación específica canalizada a través de la iniciativa Urban, cuyo objetivo es frenar el declive que experimentan los espacios urbanos por medio de una acción integrada tendente a la mejora del paisaje, el refuerzo de su competitividad económica y la lucha contra la precariedad y la exclusión social. Sin embargo, en la práctica, los resultados conseguidos en materia social quedan subordinados a la mejora del entorno físico y al impulso económico.

El siguiente análisis aborda los objetivos y la aplicación de los programas Urban en Tenerife, con la intención de mostrar la disparidad entre los criterios de orden social establecidos por la Comisión Europea a la hora de financiar estas iniciativas y el desequilibrio en los resultados obtenidos.

Palabras clave: Urban, política social, gestión urbana, Santa Cruz, Cuesta-Taco, Tenerife.

La politique sociale au sein de l'initiative Urban: les projets Urban à Tenerife (Îles Canaries)

La revitalisation des villes a été et reste l'une des priorités de la politique régionale de l'Union Européenne. Durant la période 1994-2006, la gestion urbaine a disposé dans cette optique d'un financement spécifique inscrit dans l'initiative Urban, dont l'objectif est de freiner le déclin que subissent les espaces urbains moyennant une action intégrée visant à l'amélioration du paysage, au renforcement de la compétitivité économique et à la lutte contre la précarité et l'exclusion sociale. Néanmoins, dans la pratique, les résultats obtenus dans le domaine social restent subordonnés à l'amélioration de l'environnement physique et à l'impulsion économique.

L'analyse suivante aborde les objectifs et l'application des programmes Urban à Tenerife, afin de montrer la disparité entre les critères du domaine social établis par la Commission Européenne lors du financement des initiatives, et le déséquilibre dans les résultats obtenus.

Mots clé: Urban, politique sociale, gestion urbaine, Santa-Cruz, Cuesta-Taco, Tenerife.

Social policy in an Urban initiative: Urban projects in Tenerife (Canary Islands)

The revitalization of cities is and has been one of the priorities of the regional policy of the European Union. In order to achieve this objective, urban management was given specific funding in the period 1994-2006, channelled through the so-called Urban initiative. The objective of this initiative is to reverse the decline experienced in urban spaces by using integrated actions aimed at improving the urban landscape, reinforcing its economic competitiveness and working to reduce deprivation and social exclusion. However, in practice, the results obtained in social terms are subordinated to the improvement in the physical environment and the economic investment. The paper deals with the objectives and implementation of the Urban programmes in Tenerife, in order to show the disparity between the social order criteria established by the European Commission when financing these initiatives and the results finally obtained.

Key words: Urban, social policy, urban management, Santa Cruz, Cuesta-Taco, Tenerife.

- 91-110 **JIMÉNEZ BLASCO, Beatriz Cristina** (Universidad Complutense de Madrid. Departamento de Geografía Humana)
Desigualdades territoriales en relación con el envejecimiento de la población española. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2008, núm. 52, p. 91-110.

El proceso de envejecimiento demográfico afecta a todas las comunidades autónomas de España, aunque existen desigualdades territoriales en cuanto a su intensidad y otras características sociodemográficas asociadas a él. En el artículo, se analizan estas desigualdades y se relaciona el proceso de envejecimiento con otras variables como el poblamiento, la pobreza y la salud. Asimismo, se plantea la importancia de la inmigración extranjera como factor de rejuvenecimiento de la población, aunque en la actualidad tienda a ahondar las diferencias regionales existentes.

Palabras clave: envejecimiento, pobreza, salud, inmigración.

Inégalités territoriales en relation au vieillissement de la population espagnole

Le processus de vieillissement démographique affecte toutes les communautés autonomes d'Espagne, mais il existe des inégalités territoriales quant à son intensité et aux différentes caractéristiques sociodémographiques qui lui sont associées. Dans cet article, nous analysons ces inégalités et le processus de vieillissement qui se rattache à d'autres variables comme le peuplement, la pauvreté ou la santé. Nous questionnons également l'importance de l'immigration étrangère comme facteur de rajeunissement de la population, même si pour l'instant, elle tend à creuser les différences régionales existantes.

Mots clé: vieillissement démographique, pauvreté, santé, immigration.

Regional inequalities in relation to the aging of Spanish population

The process of aging affects all Spanish regions. However, there are territorial inequalities concerning their intensity and other sociodemographic features. In this

paper we have analyzed these inequalities and the relationship between the process of aging and other variables such as poverty and health. Foreign immigration is also considered in the paper as a factor of change. At the present moment, immigration leads towards younger populations on the national average but deepens differences at the regional scale.

Key words: aging, poverty, health, immigration.

Estats de la Qüestió i Documentació

113-123 KALLIS, Giorgos (Universitat Autònoma de Barcelona. Institut de Ciència i Tecnologia Ambiental, ICTA)

The political ecology of deforestation. Notes on three contributions to the subject. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2008, núm. 52, p. 113-123.

This review essay introduces three recent contributions to the issue of deforestation from a political ecology perspective. The case studies examined, Western United States, Indonesia and India, exemplify the power relations and the distributional issues that surround the practices of forest management in these geographical contexts. Thus one common focus of the books is who benefits and who loses from the processes of environmental change induced by forest management.

Key words: deforestation, political ecology, power relations, Western United States, Indonesia, India.

L'ecologia política de la deforestació. Notes entorn de tres contribucions al tema d'estudi

Aquest estat de la qüestió introdueix tres contribucions recents al tema de la deforestació utilitzant la perspectiva de l'ecologia política. Els casos d'estudi examinats, l'oest dels EUA, Indonèsia i l'Índia, palesen les relacions de poder i les qüestions distribucionals que envolten les pràctiques de gestió forestal en aquests tres contextos geogràfics. Un punt focal dels tres llibres és, doncs, qui se'n beneficia i qui hi perd pel que fa als processos de canvi ambiental generats per la gestió forestal.

Paraules clau: deforestació, ecologia política, relacions de poder, oest dels EUA, Indonèsia, Índia.

L'ecologie politique de la déforestation. Notes sur trois contributions récentes sur le sujet

Le présent état de la question propose trois contributions récentes sur l'étude de la déforestation selon la perspective de l'écologie politique. Les études de cas examinés, l'ouest des États Unis, l'Indonésie et l'Inde, fournissent des exemples sur les relations entre le pouvoir et les questions distributionnelles concernant les pratiques de gestion forestière. Ainsi, le point de concordance des trois ouvrages présente les bénéfices et les pertes au sein des processus de changements environnementaux liés à la gestion forestière.

Mots clé: déforestation, écologie politique, relations du pouvoir, ouest des États-Unis, Indonésie, Inde.

125-144 **SEMPERE ROIG, Jordi** (Université Toulouse le Mirail. UMR Dynamiques Rurales); **TULLA I PUJOL, Antoni Francesc** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia)

El debat teòric sobre el periurbà i la concreció d'un planejament urbanístic en un entorn complex: el cas de Barcelona i Tolosa. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2008, núm. 52, p. 125-144.

El debat centrat en la contraposició entre el món urbà i el món rural s'ha anat esvaint paulatinament per esdevenir més complex amb el pas dels anys. Les diferències entre el que és rural i el que és urbà no són avui dràstiques ni radicals, sinó que es difuminen al llarg del territori. El periurbà s'estén en un espai de transició on se superposen diverses franges que van d'una ruralitat més gran a una de més reduïda en funció de la distància que hi ha de la ciutat central. En aquest entorn, dur a terme una activitat agrària de qualitat és cada vegada més difícil. Per això, a la Regió Metropolitana de Barcelona, s'hi ha plantejat la preservació dels espais agraris i el desenvolupament de les explotacions agrícoles amb projectes com ara el del Parc Agrari del Baix Llobregat. A l'Àrea Urbana de Tolosa, la situació és semblant, però l'entramat institucional i associatiu garanteix el manteniment de l'agricultura periurbana i no cal bastir mesures de planejament extraordinàries.

Paraules clau: rural, urbà, periurbà, planejament, agrícola.

Le débat théorique sur le périurbain et la concrétion d'un aménagement urbanistique dans un environnement complexe: le cas de Barcelone et Toulouse

Le débat centré dans l'opposition entre l'urbain et le rural a continué à se diluer lentement mais est devenu plus complexe avec le temps. Les différences entre le rural et l'urbain ne sont plus drastiques et radicales, mais se sont estompées dans l'ensemble du territoire. Le périurbain s'étend dans un espace de transition où se sont superposées différentes franges qui évoluent d'une ruralité plus accentuée à une moindre ruralité en fonction de la distance à la ville centre. Dans cet entourage, mener une activité agricole de qualité est de plus en plus difficile. C'est à cause de cela que dans la Région Métropolitaine de Barcelone on a envisagé la préservation des espaces agricoles et le développement des exploitations agricoles avec projets comme celui du Parc Agricole du Baix Llobregat. Dans l'Aire Urbaine de Toulouse, la situation est comparable, mais le réseau institutionnel et associatif donne des garanties au maintien de l'agriculture périurbaine, et dans ce cadre il n'est pas nécessaire de créer des mesures d'aménagement extraordinaires.

Mots clé: rural, urbain, périurbain, aménagement, agricole.

The theoretical discussion about the perturban and the concretion of an urban planning in a complex environment: the case of Barcelona and Toulouse

The debate focused on the contraposition of urban and rural environments has been diluting gradually but has acquired more complexity with time. The differences between rural and urban are not today drastic neither radical: they are blurred throughout the territory. The periurban extends in a transitional space where several fringes that go from greater to smaller rurality are super-

posed in function of the distance to the central city. In this environment, to carry out a quality agrarian activity becomes more and more difficult. For this reason, in the Metropolitan Region of Barcelona the preservation of land spaces and the development of the agricultural exploitations has been envisaged with projects as the Agrarian Park of Baix Llobregat. In the Urban Area of Toulouse the situation is similar, but the institutional and associative framework guarantees the maintenance of the periurban agriculture and it is not necessary to create extraordinary measures of planning.

Key words: rural, urban, periurban, planning, agricultural.

145-163 Ressenyes

Kitchin, Rob (ed.). *Mapping worlds: International perspectives on Social and Cultural Geographies* (Núria Benach)

Lluelles, Maria Jesús i altres. *El segle XX: la modernització d'Andorra* (Esteve Dot Jutglà)

Oyón, José Luis. *La quiebra de la ciudad popular: Espacio urbano, inmigración y anarquismo en la Barcelona de entreguerras, 1914-1936* (Xavier Oliveras González)

Heynen, Nick; McCarthy, James; Prudham, Scott; Robbins, Paul (eds.). *Neoliberal environments: False promises and unnatural consequences* (Hug March Corbella)

Kaika, Maria. *City of flows: Modernity, nature, and the city* (Hug March Corbella)